

Tjänsteutlåtande

Varde ljus-rapport

ANSVARIG ENHET		DATUM
AVDELNINGEN FÖR KYRKOLIV		2020-05-08
MÖTESINSTANS		
KYRKOSTYRELSENS ARBETSUTSKOTT		
SAMMANTRÄDESDATUM	DAGORDNINGSNUMMER	TYP AV ÄRENDE
2020-05-26		Information
HANDLÄGGARE		ÄRENDENUMMER
Gunilla Hallonsten, Erik Gyll		KS 2020-0607
☐ Barnkonsekvensanalys genomförd		

Ärendebeskrivning

Arbetsutskottet får i detta ärende information om forskningsrapporten #Varde ljus-uppropet – en kvalitativ analys av Me too-uppropet i Svenska kyrkan. Studien har genomförts parallellt med handläggningen av kyrkomötesuppdraget Uppföljning av #metoo och #vardeljus (KmSkr 2018:6), vars slutrapport behandlades av arbetsutskottet den 12 mars 2020.

Liksom den tidigare behandlade slutrapporten ger forskningsrapporten förslag på åtgärder och rekommendationer för Svenska kyrkans fortsatta utvecklingsarbete för att förebygga och motverka sexuella trakasserier och övergrepp. Dessa förslag återkommer till arbetsutskottet efter sommaren i ett samlat ärende.

Bakgrund/överväganden

Hösten 2017 bröts tystnaden om sexuella övergrepp i arbetslivet under #metoo-rörelsen: kvinnor började dela med sig av historier och erfarenheter av utsatthet, bransch efter bransch klev fram och däribland också Svenska kyrkan under namnet #Vardeljus. Uppropet #Vardeljus skrevs under av cirka 1300 anställda kvinnor i Svenska kyrkan till och med 24 november 2017. Dessa publicerades i Kyrkans tidning den 23 november 2017.

Hösten 2018 gav kyrkokansliet fil dr Gunilla Carstensen vid Stockholms universitet i uppdrag att göra en kvalitativ forskningsanalys av innehållet i de berättelser som samlats in i #Vardeljus (Svenska kyrkans Me too-upprop hösten 2017). Analysen skulle också identifiera möjliga utvecklingsområden och forskningsfrågor relaterat till skärningspunkten arbetsliv, kyrka och genus. Under 2019 har forskaren analyserat berättelserna och gjort kvalitativa intervjuer vilket resulterat i den nu aktuella rapporten. Carstensens rapport består av en analys av de närmare 400 berättelserna samt en analys av Svenska kyrkans arbete med sexuella övergrepp och kränkningar. I studien har också intervjuer gjort med personer inom Svenska kyrkan som är väl förtrogna med arbetet mot sexuella trakasserier och övergrepp.

Nedan följer en sammanfattning och den fortsatta planeringen för ärendet. Forskningsrapporten i dess helhet bifogas i bilagan, dock utan rapportens egna bilagor.

I resultatet av analysen av berättelserna finns fem övergripande teman; tidsperspektivet, de som kränker, former av kränkningar, kränkningens process, omgivningen och kring-personer samt motstånd.

Tjänsteutlåtande

Tidsperspektivet ger oss att flera av berättelserna är skrivna retrospektivt, den som utsätts är ung och oftast i början av sin yrkesbana samt att berättelserna sätter djupa spår som finns kvar länge.

I temat **rummet** visar det sig att små och avgränsade rum är farliga rum som ger farliga situationer.

Den som kränker är oftast en överordnad och väletablerad person i kyrkan, oftast man men det förekommer också kvinnor som förövare.

Den utsatte är inte en homogen grupp men det som går att se är att övergreppen oftast sker i unga år och att den utsatte knutit an till personen vilket hen sen missbrukat.

Formerna för kränkningar spänner över hela fältet, från subtila och diffusa verbala kränkningar till våldtäkt eller försök till våldtäkt.

Kränkningens process visar sig i att förskjutning av gränser sker och hur det även här blir tydligt att anknytning och beroendeställning är tydliga faktorer.

Omgivningen och kring-personer som tonar ner, tystar ner eller agerar passivt finns också som ett tema. Det förekommer också berättelser där den utsatte inte blir trodd av sin chef och inga åtgärder vidtagits för att följa upp anmälan.

Som sista tema observeras att den utsatte inte är ett passivt offer utan gör **motstånd** eller hittar undvikande strategier.

I intervjuerna som gjort inom ramen för rapporten framkommer vikten av det arbete som Svenska kyrkan gjort under 20 år för att motverka sexuella trakasserier och övergrepp samtidigt som det också finns åsikter om att detta är bristfälligt och inte tillräckligt. Det talas om strukturella problem kring gränssättning; såsom kramkultur och förlåtelsediskurs. Kyrkans identitet gör det svårt att dra gränsen mellan det professionella och det privata/personliga. Gråzoner och jargong gör att gränserna för vad som anses vara tillåtet flyttas.

I rapportens rekommendationer framträder flera teman som Svenska kyrkan behöver arbeta vidare med. Dessa stämmer väl överens med vad som noterades vid konferensen *När gränser överskrids*. Organisationen för att motverka sexuella trakasserier behöver utvärderas och utvecklas vidare. Svenska kyrkan behöver problematisera sin självbild och sitt sätt att bemöta och inte förringa tidiga tecken. Arbete behöver även stärkas kring arbetsmiljön i Svenska kyrkan då ett förebyggande fysiskt och psykiskt arbetsmiljöarbete kan motverka och förebygga sexuella trakasserier och övergrepp. Rapporten visar på behovet av fortsatt analys av berättelserna från Varde ljus och ansvaret för dem men också att synliggöra andra grupper än anställda i Svenska kyrkan. Vidare belyses behovet av utbildning kring jämställdhet, förebyggande av sexuella trakasserier och övergrepp samt normkritik både för blivande kyrkoarbetare, anställda i Svenska kyrkan och ideella medarbetare.

Studien har som nämnts ovan gjorts parallellt med handläggningen av ett kyrkomötesuppdrag, som resulterat i rapporten *Uppföljning av #metoo och #vardeljus KmSkr 2018:6*. Dessa två rapporter kommer att publiceras för allmänheten samtidigt genom publicering på intern- och externwebb. Arbetet med att följa upp rekommendationerna i rapporterna planeras att återkomma till arbetsutskottet i ett samlat ärende efter sommaren.